

**การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร
เพื่อส่งเสริมทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี**

วีรวิทย์ บุญส่ง¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สุนทร อ่อนฤทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 24 กุมภาพันธ์ 2566

รับตีพิมพ์: 12 ตุลาคม 2566

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน 2) เปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน และ 3) เปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาระหว่างนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนกับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนรายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร ภาคเรียนที่ 1/2565 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และแบบวัดทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ระยะเวลาที่ใช้ระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน พ.ศ. 2565 สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัย พบว่า

1. กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) วางแผนสำรวจ (Plan) 2) เตรียมความพร้อม (Prepare) 3) ออกเดินทางค้นหา (Collect) 4) จำแนกข้อมูลลงบันทึก (Classify) 5) สรุปผลการเดินทาง (Conclude) และ 6) แบ่งปันข้อค้นพบ (Share) 4 มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

2. นักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่านักศึกษาที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน ทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตร

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง วีรวิทย์ บุญส่ง e-mail: jayejsuntorn@gmail.com

**DEVELOPMENT OF OUTDOOR LEARNING ACTIVITIES FOR SUBJECT ED 1101104
CURRICULUM DEVELOPMENT TO SUPPORT SCHOOL-BASED CURRICULUM
DESIGN SKILLS FOR SOCIAL STUDIES STUDENTS, THEPSATRI RAJABHAT
UNIVERSITY**

Veeravit Boonsong¹

Thepsatri Rajabhat University

Suntorn Onrit

Thepsatri Rajabhat University

Research Article

Received: 24 February 2023

Accepted: 12 October 2023

This research aimed 1) to develop outdoor learning activities; 2) to compare school curriculum design skills before and after using the outdoor learning activities; and 3) to compare school-based curriculum design skills between students using the outdoor learning activities and the control group of students. The samples were 60 of first-year social studies students who enrolled in the course ED 1101104 Curriculum Development in the academic year 1/2022. The samples were divided into 2 groups: 30 students in the experimental group and 30 students in the control group. The research instruments used in this research were outdoor learning activities, outdoor learning lesson plans, normal learning lesson plans, and an assessment form of school-based curriculum design skills. The data were analyzed by using average, standard deviation and t-test.

The results showed that:

1. Outdoor learning activities comprise six steps: 1) Plan 2) Prepare 3) Collect 4) Classify 5) Conclude and 6) Share. The content validity of the learning activities was at the highest level.

2. The students who studied using the outdoor learning activities had higher school curriculum design skills after using the outdoor learning activities at the statistically significant level of .05.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Veeravit Boonsong e-mail: jayejsuntom@gmail.com

3. The students who studied using the outdoor learning activities had higher school curriculum design skills than the students who studied in the normal learning lesson plan at the statistically significant level of .05.

Keywords: Outdoor learning activities, School-based curriculum design skills, Curriculum Development

บทนำ

การจัดการด้านอุดมศึกษาของไทย ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2459 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นการฝึกอบรมผู้สำเร็จการศึกษาให้มาทำงานกับหน่วยงานของรัฐ (วารสาร บวรศิริ, 2541) มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการในสาขาวิชาต่างๆในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การริเริ่ม พัฒนาทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ ส่วนการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทาง ให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้า วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี (คณะกรรมการจัดทำแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา, 2542) ซึ่งในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ก็ยังมีลักษณะเป็นสถาบันระดับสูงที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิต การให้ความรู้ที่ต่อเนื่อง การวิจัย การให้บริการวิชาการในรูปแบบต่างๆ หรือการชี้นำด้วยวิชาการ ตรงตามที่สังคมต้องใช้ ตรงกับปัญหาของสังคม และตรงตามความจำเป็นของสังคม

จากความสำเร็จดังกล่าวของการศึกษาอุดมศึกษาไทยจะเห็นได้ว่า เพื่อให้เกิดลักษณะดังกล่าวข้างต้น การผลิตบัณฑิตนั้นต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเข้ามาช่วยจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนประกอบกับสังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงาน และการดำเนินชีวิตมากขึ้น ผู้ที่สามารถปรับตัวมีทักษะด้านการสื่อสาร การแก้ไขปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตามความคาดหวังขององค์กรย่อมเป็นที่ต้องการของสถาบันองค์กรต่าง ๆ ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนยุคใหม่เพื่อให้ก้าวทันสู่โลกแห่งอนาคตโดยอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับสังคมโลกนั้น จึงไม่ควรแต่มุ่งให้ผู้เรียน เรียนรู้แค่เนื้อหาสาระวิชาในห้องเรียนเท่านั้น แต่ผู้เรียนควรเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายนอกห้องเรียนและควรฝึกทักษะที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตและการทำงานในศตวรรษใหม่

การศึกษานอกห้องเรียน (Outdoor Education/ Outdoor Learning) เป็นการจัดประสบการณ์ที่ทำให้หลักสูตรและการเรียนการสอนมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น การศึกษานอกห้องเรียนมิใช่ศาสตร์หรือสาระการเรียนรู้ที่แยกตัวออกมาโดด ๆ ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนดังเช่นวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์ แต่เป็นวิธีการ กระบวนการ เป็นวิธีสอนนอกห้องเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมเป็นแนวคิดที่สำคัญแนวคิดหนึ่ง ที่ถูกกำหนดไว้ใน “ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” ที่กำหนดโดยภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังที่กล่าวไว้ในตอนแรกการจัดโปรแกรมประสบการณ์นอกห้องเรียนทำได้ในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ตรง ได้ฝึกกระบวนการคิดการแก้ปัญหา พัฒนาทักษะเจตคติ (อรนุช ลิมตศิริ, 2560)

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษา (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2562) เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาครูในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีคุณลักษณะ ข้อหนึ่งว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรทางด้านการเรียนการสอนการสอนที่จะส่งผลให้ครู มีความรู้ความสามารถสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการศึกษาของชาติ โดยรายวิชา ศศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร เป็นรายวิชาที่ออกแบบรายวิชาเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าว และเป็นรายวิชาที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรรายวิชาตามธรรมชาติของสาขาวิชาเอกที่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาและชุมชน นำหลักสูตรไปใช้ และประเมินหลักสูตร โดยประยุกต์ใช้หลักการแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร พื้นฐานทางปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตร ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีทักษะในการสร้าง การใช้ และการประเมินหลักสูตร ใช้การสะท้อนคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองในการเป็นครูที่ดี มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นการที่จะให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้นั้นแนวทางจากการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีความรอบรู้ ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และสามารถนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ไปปรับใช้ได้จริงในการประกอบวิชาชีพในอนาคต จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

อนึ่งการจัดการศึกษาของประเทศไทย ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มาโดยตลอด เนื่องจากมีเสียงสะท้อนกลับมา มีสถาบันการศึกษาผลิตบัณฑิตออกไปแล้วไม่ตรงตามความต้องการของตลาดหรือไม่สามารถทำงานได้ ซึ่งที่มาของปัญหาเหล่านี้ ส่วนหนึ่งเชื่อว่ามาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นตำราทางวิชาการมากกว่าประโยชน์ในการนำไปใช้หรือขาดการบูรณาการความรู้เข้ากับความเป็นจริงของชีวิต การเรียนรู้ในห้องเรียนนั้นเมื่อเทียบกับความรู้ที่มีอยู่จริง ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง (อรนุช ลิมตศิริ, 2560) ดังนั้นจึงเชื่อว่าการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน (Outdoor Education/ Outdoor Learning) จึงมีความสำคัญและถึงเวลาที่จะต้องให้ความสนใจในวิธีการเรียนการสอนแบบวิธีการเรียนรู้ในโลกจริง ๆ ทำให้เกิด

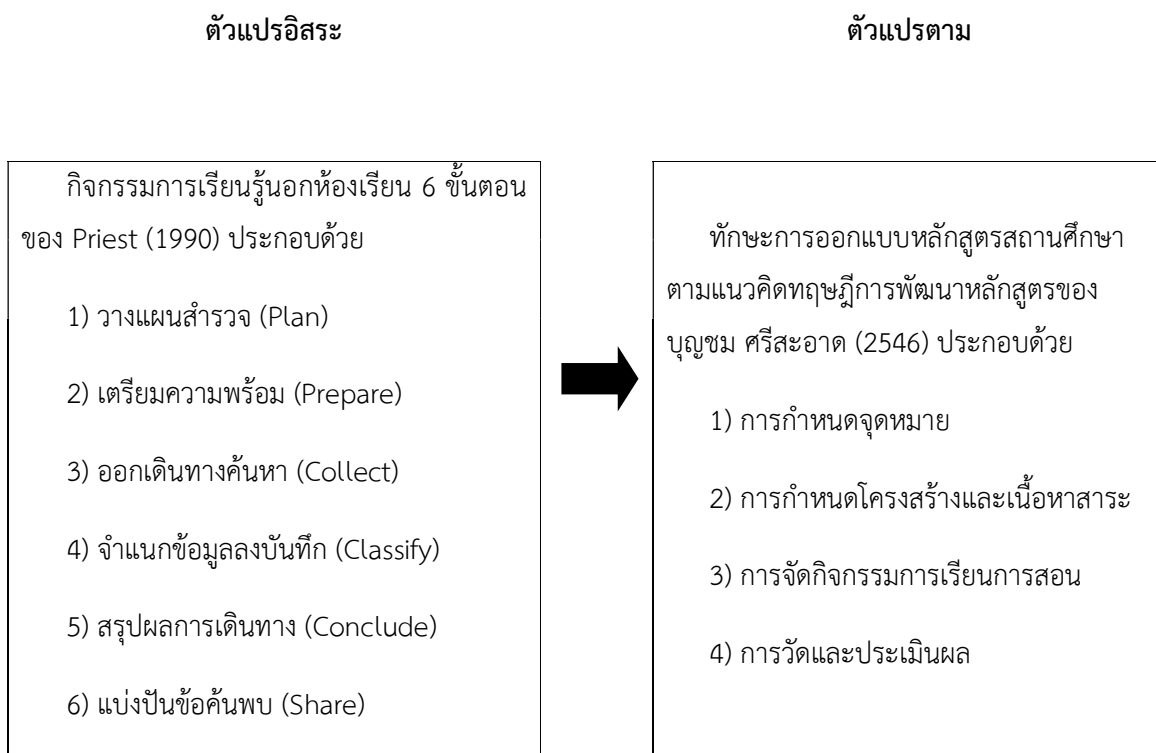
การเรียนรู้ขึ้น ซึ่งการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เป็นการจัดการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา เนื่องจากองค์ความรู้ต่าง ๆ นั้นมีอยู่ในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ประกอบไปด้วยเรื่องราวเหตุการณ์หลากหลายรูปแบบ แง่มุม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในห้องเรียนอันกว้างใหญ่ผ่านประสบการณ์ตรงจากสภาพจริงในวิถีชีวิต และการเรียนรู้จากวิถีชีวิตในชุมชนเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ในขณะเดียวกันทั้งผู้คนที่แตกต่างกันด้วยช่วงวัยหลากหลาย มิติเชิงประสบการณ์ย่อมทำให้สถานการณ์การเรียนรู้ในระบบสังคม เป็นเสมือนโจทย์การฝึกฝนทักษะสำคัญของผู้เรียนทั้งทักษะการคิด ทักษะชีวิต การสื่อสารและเสริมสร้างการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนร่วมแก้ปัญหา และสร้างสรรค์สังคมต่อไป (Sharp, 1973)

งานวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาการนำกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนมาใช้เป็นกรอบในการส่งเสริมทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ซึ่งแนวกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาไปประกอบวิชาชีพครู ต้องมีทักษะในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรรายวิชาตามธรรมชาติของสาขาวิชาเอกที่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาและชุมชน สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งปฏิบัติไปปรับใช้ในการประกอบวิชาชีพ และสามารถออกแบบพัฒนาหลักสูตรขึ้นจริงในอนาคตได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาระหว่างนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร กับนักศึกษากลุ่มปกติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวนทั้งสิ้น 240 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 60 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร แล้วนำมาทำการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Randoms Sampling) ได้หมู่เรียน 651147101 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง และได้หมู่เรียน 651147102 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มควบคุม

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน พุทธศักราช 2565

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งสิ้น 16 ครั้ง ครั้งละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 64 ชั่วโมง ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนของ Priest (1990) 6 ขั้นตอน คือ 1) วางแผนสำรวจ (Plan) 2) เตรียมความพร้อม (Prepare) 3) ออกเดินทางค้นหา (Collect) 4) จำแนกข้อมูลลงบันทึก (Classify) 5) สรุปผลการเดินทาง (Conclude) และ 6) แบ่งปันข้อค้นพบ (Share) แบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ทำความรู้จักกับหลักสูตร จำนวน 2 ครั้ง รวม 8 ชั่วโมง
- 2) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 4 ครั้ง รวม 16 ชั่วโมง
- 3) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ภาคนามการศึกษาหลักสูตรในสถานศึกษา จำนวน 4 ครั้ง รวม 16 ชั่วโมง
- 4) หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบหลักสูตรสำหรับสถานศึกษา จำนวน 6 ครั้ง รวม 24 ชั่วโมง

แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนสังคมศึกษา และด้านการวัดผลและการประเมินผล จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.52 มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร ออกแบบโดยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) วางแผนสำรวจ (Plan) 2) เตรียมความพร้อม (Prepare) 3) ออกเดินทางค้นหา (Collect) 4) จำแนกข้อมูลลงบันทึก (Classify) 5) สรุปผลการเดินทาง (Conclude) และ 6) แบ่งปันข้อค้นพบ (Share) (Priest, 1990) แผนละ 4 ชั่วโมง จำนวน 16 แผน รวม 64 ชั่วโมง ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.54 มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 โดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

3.3 แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร แผนละ 4 ชั่วโมง จำนวน 16 แผน รวม 64 ชั่วโมง ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้แบบ

ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.60 มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 โดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

3.4 แบบวัดทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา สร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดการสร้างและออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาของ (Sal or and Alexander, 1974) เป็นแบบความเรียง (Essay Test) จำนวน 7 ข้อ 30 คะแนน โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนสังคมศึกษา และด้านการวัดผลและการประเมินผล จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.55 มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของแบบวัดทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด จากนั้นนำไป tryout กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ดังนี้

4 คะแนน หมายถึง นักศึกษามีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาได้ในระดับดีมาก

3 คะแนน หมายถึง นักศึกษามีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาได้ในระดับดี

2 คะแนน หมายถึง นักศึกษามีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาได้ในระดับพอใช้

1 คะแนน หมายถึง นักศึกษามีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาได้ในระดับควรปรับปรุง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ก่อนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบวัดทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา (Pre-test) จำนวน 7 ข้อ ใช้เวลา 90 นาที

4.2 ดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองทั้งหมด 16 ครั้ง ครั้งละ 4 ชั่วโมง รวม 64 ชั่วโมง (ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ทำความรู้จักกับหลักสูตร จำนวน 8 ชั่วโมง กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นที่ 1 วางแผนสำรวจ (Plan) ผู้วิจัยให้นักศึกษากำหนดกรอบในการศึกษาหลักสูตรให้ครอบคลุมประเภทของหลักสูตร ประเด็นในการวางแผนนั้นจะต้องครอบคลุมสาระสำคัญของการศึกษาและการทำความเข้าใจหลักสูตรในภาพรวมทั้งหมด ชั้นที่ 2 เตรียมความพร้อม (Prepare) ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันกำหนดประเด็นสำคัญที่จะต้องได้รับการลงพื้นที่ไปศึกษาข้อมูลร่วมกัน ชั้นที่ 3 ออก

เดินทางค้นหา (Collect) นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบการศึกษา ประเด็นที่ต้องการจะศึกษา ขั้นที่ 4 จำแนกข้อมูลลงบันทึก (Classify) นักศึกษาร่วมกันจำแนกข้อมูลที่ได้รับเป็นประเภทเป็นหมวดหมู่ และจัดทำเพื่อเตรียมจัดทำรายงานสรุปการศึกษานอกห้องเรียน ขั้นที่ 5) สรุปผลการเดินทาง (Conclude) จัดทำรายงานสรุปผลการศึกษานอกห้องเรียน และ ขั้นที่ 6 แบ่งปันข้อค้นพบ (Share) นักศึกษาร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียนในประเด็น “หลักสูตรคืออะไร หลักสูตรมีลักษณะใด และหลักสูตรมีความสำคัญอย่างไรต่อผู้เรียน”)

4.3 หลังจากจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ฐานนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบวัดทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา (Post-test) จำนวน 7 ข้อ ใช้เวลา 90 นาที

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องและประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ฐานนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับเกณฑ์การแปลผลช่วงคะแนนความเหมาะสมของกิจกรรม ผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2558) ดังนี้

คะแนน 4.51 -5.00	หมายถึง ความเหมาะสมของกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน 3.51 -4.50	หมายถึง ความเหมาะสมของกิจกรรมอยู่ในระดับมาก
คะแนน 2.51 -3.50	หมายถึง ความเหมาะสมของกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 1.51 -2.50	หมายถึง ความเหมาะสมของกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย
คะแนน 1.00 -1.50	หมายถึง ความเหมาะสมของกิจกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา เป็นแบบความเรียง (Essay Test) นำมาตรวจให้คะแนน แล้วนำมาเทียบช่วงคะแนน สำหรับเกณฑ์การแปลผลช่วงคะแนน ผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์ของสมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ (2554) ดังนี้

คะแนน 24.25 -30.00	คะแนน หมายถึง นักศึกษามีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาได้ในระดับดีมาก
คะแนน 18.50 -24.24	คะแนน หมายถึง นักศึกษามีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาได้ในระดับดี
คะแนน 12.75 -18.49	คะแนน หมายถึง นักศึกษามีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาได้ในระดับพอใช้

คะแนน 7.00 -12.74 คะแนน หมายถึง นักศึกษามีทักษะการออกแบบหลักสูตร
สถานศึกษาได้ในระดับควรปรับปรุง

5.3 เปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา
โดยการหาค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และทดสอบค่า t-test แบบ dependent Samples

5.4 เปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา หลังการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาระหว่างกลุ่ม
ทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการหาค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และทดสอบค่า t-test แบบ
Independent Samples

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร
สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ปรากฏผลดังนี้

1.1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร
สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่พัฒนาขึ้นมีทั้งสิ้น 4 หน่วยการเรียนรู้
ประกอบด้วย

1) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ทำความรู้จักกับหลักสูตร จำนวน 2 ครั้งใช้เวลาปฏิบัติกิจกรรม 8
ชั่วโมง มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เท่ากับ 4.54 มีความสอดคล้องของเนื้อหาและ
ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

2) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 4 ครั้งใช้เวลาปฏิบัติกิจกรรม 16
ชั่วโมง มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เท่ากับ 4.53 มีความสอดคล้องของเนื้อหาและ
ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

3) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ภาคนามการศึกษาหลักสูตรในสถานศึกษา จำนวน 4 ครั้งใช้เวลา
ปฏิบัติกิจกรรม 16 ชั่วโมง มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เท่ากับ 4.51 มีความสอดคล้อง
ของเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

4) หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบหลักสูตรสำหรับสถานศึกษา จำนวน 6 ครั้งใช้เวลา
ปฏิบัติกิจกรรม 24 ชั่วโมง มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เท่ากับ 4.51 มีความสอดคล้อง
ของเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร สำหรับ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เท่ากับ 4.52 มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ นอกห้องเรียน

การจัดกิจกรรม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	df	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	12.04	1.251	28	11.025*	.000
หลังเรียน	30	26.38	0.554			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีทักษะการออกแบบ หลักสูตรสถานศึกษาหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาระหว่างนักศึกษาที่เรียนโดยใช้ กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร กับนักศึกษาที่เรียนแบบปกติ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาระหว่างนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร กับนักศึกษาที่เรียนแบบปกติ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)	df	t	Sig.
กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ	30	19.21	0.845	28	9.025*	.000
กิจกรรมการเรียนรู้นอก	30	26.38	0.554			

ห้องเรียน

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่านักศึกษาที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนมีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษานั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบกิจกรรมอย่างเป็นระบบได้มีการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษา คำอธิบายรายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร มีการศึกษาเอกสารตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และหลักการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้หลักการ แนวคิด ทฤษฎี การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาจากเอกสารและเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นกิจกรรมที่เน้นวิธีการเรียนรู้ในโลกจริง ๆ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นการปูพื้นฐานวิชาการด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้กับผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ที่จำเป็นครบถ้วนแล้ว ผู้สอนจะมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาจริงเป็นกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะได้รับภารกิจไปศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน อาทิ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ สถานศึกษาสังกัดสำนักการศึกษาเอกชน ศูนย์การศึกษาพิเศษ หรือสถานศึกษาที่มีลักษณะการศึกษาเฉพาะทาง เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรม วิทยาลัยนาฏศิลป์ โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนเฉพาะความพิการ เป็นต้น เพื่อจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในห้องเรียน เกิดมุมมองที่หลากหลายจากการนำเสนอและอภิปรายร่วมกับผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ เมื่อผู้เรียนได้รับองค์ความรู้และมุมมองจากการลงพื้นที่ศึกษาจริงแล้วนั้น ผู้สอนจะกำหนดขอบเขตการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาจากโจทย์ของสถานศึกษาเครือข่ายร่วมผลิตนักศึกษาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยให้ผู้เรียนฝึกพัฒนาและออกแบบหลักสูตรรายวิชาร่วมกับสถานศึกษาเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่ขาดแคลนบุคลากร เมื่อออกแบบและพัฒนาแล้วก็จะนำหลักสูตรดังกล่าวส่งมอบให้กับสถานศึกษานั้นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากสภาพจริงในสถานศึกษา และการเรียนรู้จากบริบทแวดล้อม ธรรมชาติของนักเรียน และความต้องการของสถานศึกษา เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Günseli and Güzin (2017) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนเป็นกิจกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับห้องเรียนได้หลายระดับ ไม่ว่าจะเป็นก่อนวัยเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือมหาวิทยาลัย ซึ่งการวิจัยเรื่องผลกระทบของกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนต่อการพัฒนาของเด็กก่อนวัยเรียน พบว่าการใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนส่งผลให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วยตนเองเป็นหลักและยังช่วยให้นักเรียนเรียนรู้โดยการปฏิบัติโดยกิจกรรมในการเรียนการสอนนี้จะทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงซึ่งสามารถเปลี่ยนจากการเรียนรู้แค่เพียงทฤษฎีในห้องเรียนเป็นการเรียนรู้ในการประยุกต์ใช้ทำให้นักเรียนเกิดการจดจำในระยะยาว และสอดคล้องกับ Hammerman (1994) ที่กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่เป็นกระบวนการสร้างความร่วมมือในการวางแผนการทำงานระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อพัฒนาบรรยากาศการเรียนการสอนที่ได้ผลดีที่สุด กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจมากขึ้นอีกทั้งยังช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียนทำให้เพิ่มในส่วนของทักษะทางสังคมให้แก่เด็กนักเรียนอีกด้วย

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นออกแบบมาช่วยให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่จำเป็นในพื้นฐานของการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ผู้เรียนสามารถกำหนดลักษณะและรูปแบบของหลักสูตรให้สอดคล้องกับแผนงานการจัดทำหลักสูตร สามารถรวบรวมข้อมูลที่มีผลต่อการจัดหลักสูตร จัดหารูปแบบการจัดหลักสูตรหลาย ๆ รูปแบบ ทดสอบว่ารูปแบบใดเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุด กำหนดรูปแบบ โครงสร้าง และองค์ประกอบของหลักสูตรซึ่งรูปแบบของหลักสูตรเป็นอย่างไรนั้นจะแสดงออกให้เห็นชัดเจนในขั้นตอนของการจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ โดยผู้เรียนจะต้องพัฒนาหลักสูตรโดยต้องตอบคำถามต่อไปนี้ 1) จะเลือกเนื้อหาอะไร และอย่างไร ให้บรรลุตามเป้าหมาย 2) จะจัดเนื้อหาและเรียงลำดับเนื้อหาอย่างไร 3) จะถ่ายทอดเนื้อหาอย่างไร และ 4) จะประเมินผลการเรียนรู้อย่างไรให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ออกแบบไว้ โดยผู้เรียนต้องมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจบริบทแวดล้อมของสถานศึกษา ความต้องการของสถานศึกษา ความต้องการของชุมชน และความต้องการของนักเรียน โดยกิจกรรมออกแบบมาให้ผู้เรียนศึกษาจากสถานศึกษาจริงซึ่งผู้สอนจะกำหนดสถานศึกษาให้แต่ละกลุ่มให้มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันเพื่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลายสามารถนำเสนอและอภิปรายแลกเปลี่ยนกับผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ ได้ จนเมื่อผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและมุมมองที่หลากหลายในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรแล้วนั้น จะมีการฝึกปฏิบัติการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษาเครือข่ายร่วมผลิตนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่มีความต้องการให้ช่วยเหลือในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ

วัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงานจริงร่วมกับครูผู้สอนจริง และความ ต้องการหลักสูตรจริง ทำให้ผู้เรียนมีความจำเป็นต้องใช้ทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ภาระ งานประสบผลสำเร็จอีกทั้งยังต้องได้ความคาดหวังและยังคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการออกแบบ หลักสูตรให้สถานศึกษา จึงทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและใช้องค์ความรู้หลังจากที่ได้ศึกษามาอย่างเต็มที่อีกด้วย สอดคล้องกับ Association of Experiential Education (AEE) (2003) ที่อธิบายว่าการจัดการเรียนรู้นอก ห้องเรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ จะช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ ได้ฝึกปฏิบัติจากการทำงานจริง ในสถานที่จริง ตลอดจนช่วย ให้ผู้เรียนมีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ดำเนินการติดต่อประสานงานและ ทำงานร่วมกับผู้อื่นๆ มีส่วนร่วมในลงมือกระทำ ได้ฝึกทักษะการสังเกต ตั้งคำถาม และเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับทศนา แคมมณี (2558) ที่กล่าวว่า การไปศึกษานอกห้องเรียนในสถานที่จริงช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง โดยเรียนรู้ จากสภาพความเป็นจริง มีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและสภาพที่แท้จริง เป็นการส่งเสริมการ ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนและชุมชน

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาระหว่างนักศึกษาที่เรียนโดยใช้ กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รายวิชา คศ 1101104 การพัฒนาหลักสูตร กับนักศึกษากลุ่มปกติ พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาหลังการจัด กิจกรรมสูงกว่านักศึกษาที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเปิดโอกาสให้ นักศึกษา ได้รับประสบการณ์ตรงจากการศึกษาและร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากับสถานศึกษาจริง การลงพื้นที่จริงนั้นจะกระตุ้นให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงทักษะการ คิด ทักษะชีวิต การสื่อสารและเสริมสร้างการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนวิชาชีพพร้อมแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ สถานศึกษาต่อไป โดยการเรียนรู้จากสถานศึกษาหลากหลายรูปแบบ และหลากหลายแง่มุมจะเป็นการเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในห้องเรียนอันกว้างใหญ่ผ่านประสบการณ์ตรงจากสภาพจริงของสถานศึกษา และ การเรียนรู้จากครูผู้สอนจริง ผู้เรียนจริง เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียนเป็น การฝึกประสบการณ์ในวิชาชีพ ในขณะที่เดียวกันทั้งครูผู้สอน ผู้เรียนที่แตกต่างกันด้วยช่วงวัยหลากหลายมิติเชิง ประสบการณ์ย่อมทำให้สถานการณ์การเรียนรู้ในระบบสังคม เป็นเสมือนโจทย์การฝึกฝนทักษะสำคัญของ ผู้เรียนอีกด้วย จึงทำให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้พื้นฐานในการออกแบบหลักสูตร มีความเข้าใจ สามารถอธิบาย ชี้แจง เชื่อมโยง และบูรณาการศาสตร์ในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร อีกทั้งยังได้ ฝึกปฏิบัติจากการทำงานหลักสูตรสถานศึกษาจริงที่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการออกแบบ หลักสูตรสถานศึกษาสูงขึ้น สอดคล้องกับ Dowling (2005) ที่กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้จากสถานศึกษาที่ จริงเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียนในขณะที่เดียวกันผู้คนที่แตกต่างกันด้วย

ช่วงวัยอันหลากหลายทำให้สถานการณ์การเรียนรู้เป็นเสมือนโจทย์การฝึกฝนทักษะสำคัญของผู้เรียนทั้งทางด้านทักษะการคิดทักษะชีวิตการสื่อสารและยังเป็นการเสริมสร้างการเป็นสมาชิกที่ดีต่อชุมชนอีกด้วย และสอดคล้องกับ อรุณข ลิมตศิริ (2560) ที่ได้ให้ลักษณะของการศึกษานอกห้องเรียนไว้ว่าเป็นการจัดประสบการณ์ที่ทำให้หลักสูตรและการเรียนการสอนมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้นการศึกษานอกห้องเรียนมิใช่ศาสตร์หรือสาระการเรียนรู้ที่แยกตัวออกมาโดด ๆ แต่เป็นการศึกษาที่เน้นวิธีการสอนที่มีความเกี่ยวพันระหว่างสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์เพื่อให้ได้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งนี้

1. ผู้สอนควรนำเอากิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่เน้นการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้เรียนนั้นได้ลองฝึกปฏิบัติหรือเรียนรู้จากการสังเกตการปฏิบัติจริงในสถานที่จริงซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงต่อการจัดการเรียนรู้มากที่สุด
2. ในช่วงของการลงพื้นที่ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้สอนควรสร้างความเข้าใจ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ กำหนดกติกา ขอบเขต แนะนำวิธีการดำเนินการการปฏิบัติตน และชี้ให้เห็นความสำคัญของการศึกษานอกห้องเรียน ทั้งนี้ผู้สอนเองต้องทำหน้าที่เป็นในการติดต่อประสานงานไว้ก่อนล่วงหน้า และคอยเป็นที่ปรึกษา ติดตาม กำกับ ดูแล และในบางครั้งอาจต้องคอยช่วยแก้ปัญหาในกรณีที่เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นระหว่างการลงพื้นที่ด้วย เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นมีความราบรื่นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม
3. การเลือกสถานที่ศึกษานอกห้องเรียนนั้นผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความหลายของพื้นที่ โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มจำเป็นต้องได้รับประสบการณ์ที่ไม่เหมือนกันและสามารถนำประสบการณ์ของตนมานำเสนอและอภิปรายแลกเปลี่ยนกันขึ้นเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดแง่มุม แนวคิด ปัญหา และอุปสรรคที่มีความหลากหลายทำให้การศึกษานั้นมีความครอบคลุมกับประสบการณ์จริงที่อาจจะต้องเผชิญมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรทำการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน กับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ
2. ควรมีนำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน ไปทดลองใช้กับนักศึกษากลุ่มอื่นๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้ว่าเป็นไปตามเกณฑ์หรือแตกต่างไปจากการทดลองที่ผู้วิจัยศึกษาหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการจัดทำแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา. (2542). *แนวทางปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. (2562). *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ทิตนา แคมมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. สุวีริยาสาส์น.
- วราภรณ์ บวรศิริ. (2541). *พัฒนาการด้านการศึกษาไทยในสมัยรัชกาลที่ 9 : การอุดมศึกษาช่วงปีพุทธศักราช 2489-2539*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาบรรณ. (2554). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- อรนุช ลิ้มศิริ. (2560). การศึกษานอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10 (3): 1643-1658.
- Association of Experiential Education (AEE). (2003). *Definition of experiential education*. Accessed December 12, 2023. Available from www.aee.org/ndef.html.
- Dowling, M. (2005). *Young children's personal, social and emotional development*. Paul Chapman.
- Günseli Yıldırım and Güzin Özyılmaz Akamca. (2017). The effect of outdoor learning activities on the development of preschool children. *South African Journal of Education*. 37(2): 1-10
- Hammerman, R. D. (1994). *Teaching in outdoors*. Maryland.
- Priest, S. (1990). The semantics of adventure education. In. *Adventure education*. 113-117. Venture.
- Sal or, G. and Alexander, W. M. (1974). *Planning Curriculum for School*. Rinehart and Winston.

Sharp, L.B. (1973). Basic Consideration in outdoor and camping education. The Bulletin of The National Association of Secondary School Principals.